

8. Прислів'я та приказки: Людина Родинне життя. Риси характеру. -К.. Наук.думка.-1990 - 524 с.
9. Тютюнник Г М Вир.Роман -К., 1979.-591 с.
10. Чучка П.П. Словотвір українських андронімів // Питання словотвору.-Київ, Вища школа.- 1979 -С.152-161.
11. Чучка П.П. Украинские андронимы на славянском фоне// Перспективы развития славянской ономастики.-М..Наука,1980.-С.157-162.

Олена Філатова (Донецьк)

ІНТЕРЛІНГВАЛЬНІ КОНОТАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОНІМІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ІМЕНІ *ГАМЛЕТ*)

The mechanisms of connothemes development, their contents, level of renown, the correlation of "encyclopedic" semes and connothemes, national (intralingual) and common to all mankind (interlingual) components in the onym's semantic structure are regarded on the example of the onym Hamlet. The connothemes development is stipulated both by extralingual and lingual factors. While analyzing connothemes constituent of poetonyms semantics, the permanent and alternate kinds of relations in its development are accounted for, linguistic moments, conducive to connothemes appearance and development, regularity and frequency of occurrence, resources of expressive linguistic means are specified.

Поетонімія є одним з найважливіших джерел поповнення конотативної лексики будь-якої мови.

На прикладі літературного імені *Гамлет* розглядаються механізми розвитку конотем, їх зміст, ступінь поширення, співвідношення "енциклопедичних" сем і конотем у семантиці оніма. Звертається увага на інтралінгвальні та інтерлінгвальні компоненти семантичної структури оніма.

Розвиток конотем пояснюється впливом як екстралінгвальних, так і лінгвальних чинників. При аналізі конотемної утворюючої семантики поетонімів приймаються до уваги постійні та змінні види відношень у її розвитку, виділяються лінгвальні моменти, які працюють на виникнення та розвиток конотем, регулярність і частотність використання, можливості мовних виразних засобів.

Вивчення літературної онімії, на наш погляд, є дуже перспективним, тому що по-перше, конотативна онімія виступає як активний засіб розвитку та поповнення лексичної системи кожної конкретної мови; по-друге, вона характеризується різноманітністю функцій у художній літературі та мовній практиці носіїв мови.

В результаті багатовікового розвитку мов словники усіх народів поповнилися загальними іменами, що походять від власних, у тому числі й літературних імен, які при цьому отримують і деякий алюзивний за походженням компонент семантики.

У словнику персоналій Д.І. Єрмоловича вказано таке фігуративне значення імені *Гамлет*: 'людина, повна внутрішніх сумнівів, яка звикла до філософствування'. Але ця конотема в онімі *Гамлет* не єдина. Це слово використовується також для того, щоб передати як мелоративні, так і пейоративні відтінки відношення суб'єкта мовлення до денотату.

Трагічний герой Шекспіра активний і здатний до морального вибору. Він відчуває відповідальність за свої дії. Якщо обставини, суперечать ідеалам моральності і порушують їх, то моральний вибір героя - у боротьбі проти обставин, у непримиренності до зла, навіть якщо це веде до його власної загибелі.

Трагедія Шекспіра «Гамлет, принц датський» найбільш знаменита з п'єс англійського драматурга. На думку багатьох високо авторитетних цінителів мистецтва, це одне із самих глибокодумних творів людського генія, велика філософська трагедія.

Вона стосується найважливіших питань життя і смерті, що не можуть не хвилювати жодної людини. Шекспір-мислитель з'являється в цьому творі у весь свій гігантський зріст. Питання, що ставить трагедія, мають воістину загальнолюдське значення. Недарма на різних стапах розвитку людської думки люди зверталися до *Гамлета*, шукаючи в ньому підтвердження поглядів на життя і світовий порядок.

Гамлет виявляється близьким читачам, особливо якщо вони мають духовні якості. Подібними тим, що притаманні Гамлетові, - схильністю вдівлятися в себе, занурюватися у свій внутрішній світ, болісно гостро сприймати несправедливість і зло, почувати чужий біль і страждання як свої власні.

Гете в романі «Роки навчання Вільгельма Майстера» охарактеризував *Гамлета* як людину, духу якого суперечить покладена на нього задача помсти, виникло уявлення про шекспірівського героя, що надовго зякарбуваному у свідомості людей. Численні трактування трагедії зосередилися на особистості героя. Виникла легенда про Гамлета. Письменники і мислителі випикували в герої Шекспіра риси, близькі їм, користувалися Гамлетом для того, щоб виразити свій світогляд і уявлення, властивий їхньому часу, а не епосі Відродження.

У творах, присвячених Гамлетові, ясно відображаються різні філософські, суспільні, естетичні вчення XIX—XX століть. Попри все те, що пропонувані трактування були часом дуже суб'єктивними, а іноді навіть довільними, *Гамлет* живив духовне життя багатьох поколінь, що гостро відчували розлад між дійсністю й ідеалами, що шукали виходу з протиріч, що впадали у відчай, коли суспільна ситуація виявлялася безвихідною. Образ героя став втіленням високої людяності, прагнення до істини, ненависті до усього, що спотворює життя. Так як своє споріднення з Гамлетом багато хто відчував в періоди кризи, то в його характері підкреслювали перевагу думки над дією, слабкість волі, надмірною схильністю до міркувань. Гамлет став символом людини хиткої, безвладної і пасивної.

Гамлет — типовий приклад тієї складності, яка зв'язана зі збагненням великих творів мистецтва давнього часу. Ці твори не були б великими, якби нам став незрозумілий устрій думок і почуттів героїв, якби людська суть образів була недоступний людям інших епох.

Любов до істини, почуття справедливості, ненависть до зла, до усіх видів догдництва — такі споконвічні риси *Гамлета*. Саме це в поєднанні зі усвідомленням обов'язку приводить його до трагічних переживань. Не вроджена меланхолія, а зіткнення з жахами життя ставить Гамлета перед фатальними питаннями: чи варто жити, боротися, чи не краще піти зі життя, а якщо боротися, то — як?

Протиріччя ідеалу в зовнішньому світі доповнюються боротьбою суперечливих почуттів в душі Гамлета. Добро і зло, істина і неправда, людяність і жорстокість виявляються в його власній поведінці.

Так названа слабкість, схильність Гамлета до міркувань, складає чи не головне достоїнство Гамлета. Він мислитель. Кожне значне явище життя він прагне зрозуміти, але особливо важливою рисою Гамлета є прагнення зрозуміти самого себе.

Такого героя до Шекспіра у світовому мистецтві не було, і рідко кому після Шекспіра вдалося з такою художньою силою і проникливістю створити образ мислителя.

Гамлета неможливо звести до однієї всеохоплюючої формули. Шекспір створив складну картину життя, що дає привід для різних умовиводів.

У відомій статті «Гамлет та Дон Кіхот» І.С. Тургенев визначає такі риси сучасних йому *Гамлетів*, як стоїзм, скептицизм, садизм до найближчих людей та сумління. Щодо зовнішнього вигляду *Гамлетів*, то вони можуть бути як приємними, так і бридкими. Бо літературний герой був товстим, на що вказувала ще його мати («our son is fat»). Але І.С. Тургеневу неприємне те, що від *Гамлетів* немає користі для нас: вони нічого не дають.

нікуди не ведуть, бо нікуди й не йдуть. Більш того, вони зневажають натовп. Після них нічого не залишається

Гамлет грубий, брутальний: він позує та глумиться. Нам він здається *auant des airs de ragwell* [(фр.) – вискочкою].

У досліджуваному матеріалі вдалося виявити такі варіанти конотем та оцінок оніма *Гамлет*

1 Людина, якій надається така риса цього літературного персонажу як мовчазність.

Duncan was a rather short, broad, dark-skinned, taciturn Hamlet of a fellow with straight black hair and a weird Celtic conceit of himself (D.H. Lawrence. *Lady Chatterley's Lover*) – Дункан був скоріш невеликий, широкий з темною шкірою, такий собі мовчазливий *Гамлет* з прямим чорним волоссям та чудним кельтським зазнайством.

2. Синонім слова **сумнівність**.

'We may never have the kind of evidence that can stand up in an American court of law', he said. But we cannot allow ourselves to be the Hamlet of nations, worrying endlessly over whether and how to respond. (Newsweek, 1984) - 'У нас, можливо, ніколи не буде юридично точних доказів, - сказав він. – Але ми не можемо дозволити нашій країні впасти до безконечних *гамлетських сумнів* про те, як реагувати на промови, та й взагалі чи треба це робити.'

3. Надання риси загадковості, а інколи й красномовності, що в деякій мірі є протилежним до першої визначеної конотема.

The Tramp of Chaplin is a many-sided and mysterious Hamlet, and it seems unlikely that any dancer or actor can ever have excelled him in eloquence, variety or poignancy of motion (Thomas Huff) – Чвплінський бродяга – це різноманітний та загадковий *Гамлет*, і навряд чи хтось з акторів або танцюристів може подолати його у *красномовності*, різноманітності та відточеності рухів.

У художній літературі антропонім *Гамлет* під впливом різних контекстів переніс змістовні трансформації, у його семантиці з'явилися "паростки" стійких конотем та ціла гама аксіологічних ознак. Лише широкий контекст або загальний зміст твору надають можливість точніше виявити, яке конотативне значення має той чи інший конкретний онім. Інколи для розуміння авторського відношення до імені потрібні пошуки в ітертекстуальній та міжкультурній сферах.

Література

1. Ермолович Д. И. Англо-русский словарь персоналий. М.: Русский язык, 1999.
2. Калинин В.М. Поэтика онима – Донецк: Юго-Восток, 1999. – 408 с.
3. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М., 1986.
4. Гурганев И.С. Гамлет и Дон-Кихот. М., 1980.

Ольга Чижмар (Ужгород)

ІМПРЕСІОНІЗМ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО АНТРОПОНІМІКОНУ НОВЕЛ Ф.ПОТУШНЯКА

The analysis of the belle-lettre proper names of Fedir Potushniak, a well-known Ukrainian writer of the middle of the 20th century, is presented. The most prominent feature of the belle-lettre proper names of Fedir Potushniak, in the author's opinion, is the fact them being created on the impressionistic aesthetic basis.

Літературно-художня антропонімія Ф.Потушняка дорадянського періоду твориться на естетичних засадах модернізму. Це, як відомо, послужило причиною критики автора у